

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА
(Інформаційно-аналітичний дайджест)**

Січень – лютий 2014 р.

Київ – 2014

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

Серію рекомендовано до друку Вченою радою Інституту законодавства Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)

За загальною редакцією О. В. Зайчука,
в.о. директора Інституту законодавства Верховної Ради України,
академіка НАПрН України

Р45 **Реферативний** огляд європейського права / За заг. ред. О. В. Зайчука.
– Січ. – лют. 2014 р. – К., 2014. – 46 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» підготовлено Інститутом законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та судової практики ЄС.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

© Інститут законодавства Верховної Ради України, 2014

РЕЗЮМЕ ВИПУСКУ

У першому розділі огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. Зокрема, у січні – лютому 2014 року увагу Ради Європи було зосереджено на питаннях розробки стратегії попередження расизму та нетерпимості в Європі, функціонування демократичних інститутів в Україні, впливу нових інформаційних та комунікаційних технологій на демократію.

Серед новел законодавства Європейського Союзу, огляду якого присвячено другий розділ, варто назвати, зокрема подолання наслідків позбавлення громадянських прав громадян ЄС, які реалізують своє право на вільне пересування, врегулювання окремих питань встановлення спеціального реєструючого обладнання на дорожньому транспорті та кредитних угод для споживачів стосовно житлової нерухомості.

Третій розділ збірника присвячено судовій практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. У січні – лютому 2014 року Європейський суд з прав людини ухвалив 7 рішень за скаргами громадян України на порушення прав на справедливий судовий розгляд, що здебільшого стосувалися невиконання рішень національних судів та затягування судових розглядів у національних судах.

Четвертий розділ огляду містить матеріали стосовно пріоритетів і напрямів політики грецького головування в ЄС у першому півріччі 2014 р., правових наслідків проведеного у Швейцарії референдуму щодо свободи пересування, уваги ЄС до проблем законодавчого врегулювання діяльності у мережі Інтернет.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ	7
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ	9
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ.....	9
<i>Резолюція 1967 (2014) від 28 січня 2014 року «Стратегія попередження расизму та нетерпимості в Європі»</i>	<i>9</i>
<i>Резолюція 1970 (2014) від 29 січня 2014 року «Інтернет і політика: вплив нових інформаційних та комунікаційних технологій на демократію».....</i>	<i>10</i>
<i>Резолюція 1973 (2014) від 29 січня 2014 року «Інтеграційні тести: допомога чи перешкода інтеграції?»</i>	<i>11</i>
<i>Резолюція 1974 (2014) від 30 січня 2014 року «Функціонування демократичних інститутів в Україні».....</i>	<i>12</i>
<i>Резолюція 1978 (2014) від 31 січня 2014 року «Перегляд Європейської конвенції про транскордонне телебачення»</i>	<i>16</i>
<i>Резолюція 1979 (2014) від 31 січня 2014 року «Відповідальність міжнародних організацій за порушення прав людини».....</i>	<i>17</i>
<i>Рекомендація 2032 (2014) від 28 січня 2014 року «Стратегія попередження расизму та нетерпимості в Європі»</i>	<i>18</i>
<i>Рекомендація 2035 (2014) від 30 січня 2014 року «Функціонування демократичних інститутів в Україні».....</i>	<i>20</i>
<i>Рекомендація 2036 (2014) від 31 січня 2014 року «Перегляд Європейської конвенції про транскордонне телебачення»</i>	<i>21</i>
<i>Рекомендація 2037 (2014) від 31 січня 2014 року «Відповідальність міжнародних організацій за порушення прав людини»</i>	<i>21</i>
ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ	22
<i>Рекомендація CM/Res (2014)1 Комітету Міністрів державам-членам щодо Хартії Ради Європи про спільну соціальну відповідальність</i>	<i>22</i>
II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	24
<i>Рекомендація Комісії від 29 січня 2014 року стосовно наслідків позбавлення громадянських прав громадян ЄС, які реалізують своє право на вільне пересування (2014/53/Євросоюз).....</i>	<i>24</i>

<i>Регламент (Євросоюз) № 165/2014 Європейського Парламенту та Ради від 4 лютого 2014 року про тахографи на дорожньому транспорті, що скасовує Регламент Ради (ЄЕС) № 3821/85 про реєструючу апаратуру на дорожньому транспорті і вносить зміни до Регламенту (Євросоюз) № 561/2006 Європейського Парламенту та Ради про гармонізацію певного соціального законодавства стосовно дорожнього транспорту.....</i>	<i>25</i>
<i>Директива 2014/17/Євросоюз Європейського Парламенту та Ради від 4 лютого 2014 року про кредитні угоди для споживачів стосовно житлової нерухомості і внесення змін до Директив 2008/48/ЄС і 2013/36/Євросоюз та Регламенту (Євросоюз) № 1093/2010.....</i>	<i>26</i>
<i>Регламент (Євросоюз) № 250/2014 Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого, що запроваджує програму зі сприяння діяльності у сфері захисту фінансових інтересів Європейського Союзу (програма «Еркюль III») і скасування Рішення № 804/2004/ЄС</i>	<i>26</i>
<i>Директива 2014/26/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року про колективне управління авторським правом і пов'язаними з ним правами та багатотериторіальне ліцензування прав на музичні твори для використання в оперативному режимі на внутрішньому ринку.....</i>	<i>27</i>
III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ	29
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КИСЕЛЬОВА та інші проти України» від 9 січня 2014 р. (заява № 6155/05 та 22 інші заяви)</i>	<i>29</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СЕМ'ЯНИСТИЙ та інші проти України» від 9 січня 2014 р. (заява № 7070/04)</i>	<i>30</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ХАЙНАЦЬКИЙ та інші проти України» від 9 січня 2014 р. (заява № 12895/08 та 249 інших заяв).....</i>	<i>31</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВАЛЕРІЙ ФУКЛЄВ проти України» від 16 січня 2014 р. (заява № 6318/03)</i>	<i>32</i>

<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі ««EAST/WEST ALLIANCE LIMITED» проти України» від 23 січня 2014 р. (заява № 19336/04)</i>	<i>35</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЩЮКІН та інші проти України» від 13 лютого 2014 р. (заява № 59834/09 та 249 інших заяв).....</i>	<i>38</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВАСИЛЬЄВ та інші проти України» від 13 лютого 2014 р. (заява № 29266/08 та 248 інших заяв)</i>	<i>39</i>
IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА	41
<i>Головування Греції в Європейському Союзі: пріоритети, напрями діяльності та перспективи</i>	<i>41</i>
<i>Серед пріоритетів ЄС – розвиток законодавства щодо регулювання діяльності в мережі Інтернет: приклад Туреччини</i>	<i>42</i>
<i>Представники ЄС не задоволені результатами референдуму щодо свободи пересування, який нещодавно відбувся у Швейцарії</i>	<i>44</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

Договір ЄС – Договір про заснування Європейського Співтовариства.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

Європейський суд – Європейський суд з прав людини.

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з п'яти інституцій (разом із Радою, Комісією, Судом та Рахунковою палатою) Європейського Співтовариства. Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС).

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія (Європейська Комісія) – одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

ПАРЕ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

РЕ – Рада Європи.

СЗБП – Спільна зовнішня та безпекова політика («другий стовп» Європейського Союзу).

СОТ – Світова організація торгівлі.

Суд ЄС – Суд Європейських Співтовариств. Одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

«Тройка» (ЄС) – складається з держави-члена, яка головує в Раді, держави-члена, яка головувала попередні шість місяців та держави-члена, яка головуватиме наступні шість місяців. Термін походить від назви старовинної руської запряжки з трьох коней.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 1967 (2014) від 28 січня 2014 року «Стратегія попередження расизму та нетерпимості в Європі»¹

Асамблея висловлює свою підтримку Римській Декларації проти расизму та нетерпимості, яка була підписана 17 міністрами держав – членів Європейського Союзу у вересні 2013 року.

У цьому контексті ПАРЄ закликає держави – члени Ради Європи:

– запровадити обов’язкові настанови для працівників правоохоронних органів з метою гарантування того, щоб будь-який прояв ненависті, пов’язаний зі злочинністю, оперативно, неупереджено, ефективно і ретельно розслідувався і належним чином брався до уваги при переслідуванні й засудженні таких злочинів;

– підписати і ратифікувати Додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації актів расистського та ксенофобського характеру, вчинених через комп’ютерні системи;

– щорічно збирати і оприлюднювати детальні дані щодо випадків розпалювання ненависті і пов’язаних з цим злочинів з метою кращого усвідомлення й порівняння моделей віктимізації та правопорушень;

– підтримувати кампанію Ради Європи «”Ні” мові агресії», зокрема, організувати масштабні інформаційно-просвітницькі заходи щодо боротьби з расизмом, ненавистю і нетерпимістю, у тому числі через Інтернет і соціальні мережі; сприяти публікаціям навчальних матеріалів та запроваджувати навчальні програми щодо боротьби з расизмом, ненавистю і нетерпимістю в школах.

¹ Resolution 1967 (2014) A strategy to prevent racism and intolerance in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20431&lang=en>

Асамблея також закликає своїх членів більш тісно співпрацювати з Європейською комісією проти расизму та нетерпимості й Комітетом з питань рівності та недискримінації.

Крім того, ПАРЕ пропонує національним парламентам прийняти кодекси поведінки для своїх членів, включаючи запровадження гарантій проти розпалювання ненависті та запобігання злочинам на підставі ненависті.

Резолюція 1970 (2014) від 29 січня 2014 року «Інтернет і політика: вплив нових інформаційних та комунікаційних технологій на демократію»²

У цьому документі Асамблея рекомендує державам-членам та, зокрема, їх національним парламентам, підвищили ефективність діяльності політичних (і, зокрема парламентських) інституцій з використанням нових інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення рівня прозорості процесу прийняття рішень та діалогу з громадянами, зокрема, через соціальні мережі, парламентські Інтернет-канали та інші платформи, надаючи таким чином громадянам можливість для зворотного зв'язку.

При цьому ПАРЕ рекомендує ефективніше використовувати мережу Інтернет як загальне джерело даних, які можуть бути використані для визначення переваг і потреб громадян, а також з метою покращання співробітництва між владою, громадянським суспільством та навчальними закладами з метою розробки й реалізації ініціатив, спрямованих на політичне та демократичне залучення громадян.

Асамблея також закликає беззастережно підтримати пропозицію про початок підготовки Білої книги Ради Європи «Демократія, політика та Інтернет», що викладена Асамблеєю в її Рекомендації 2033 (2014) «Інтернет і політика: вплив нових інформаційних та комунікаційних технологій на демократію».

Нарешті, ПАРЕ закликає продовжити обговорення у тісній співпраці з Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанська комісія) з метою розробки протоколу до

² Resolution 1970 (2014) Internet and politics: the impact of new information and communication technology on democracy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20447&lang=en>

Європейської конвенції з прав людини про право на участь у державних справах, як наголошується в Резолюції 1746 (2010) та Рекомендації 1928 (2010), а також звернути особливу увагу на роль Інтернету та інших цифрових інструментів участі, таких як соціальні мережі, онлайн-платформи для дискусій, електронне голосування та відкриті урядові ініціативи.

Резолюція 1973 (2014) від 29 січня 2014 року «Інтеграційні тести: допомога чи перешкода інтеграції?»³

В цьому документі державам – членам Ради Європи пропонується переоцінити свій підхід до інтеграційних тестів з огляду на їх довгострокову ефективність як інструменту для кваліфікованої, сталої та дружньої інтеграції.

Для забезпечення досягнення рівного знання мови, необхідно, зокрема: встановлювати розумні і прийнятні критерії до рівня знання мови, диференціюючи їх з урахуванням потреб застосування мовних навичок у майбутньому, не виходячи при цьому за рамки «Загальноєвропейських компетенцій володіння іноземною мовою: вивчення, викладання, оцінка».

Крім того, на думку Асамблеї, важливо уникати дискримінаційного впливу при тестуванні. Необхідно брати до уваги потреби і здібності осіб, які мають різний рівень грамотності і освіти, можуть знаходитися в особливо несприятливому становищі або мати інші труднощі, таких як літні люди та біженці. Тести не повинні бути єдиним методом. Альтернативи цим тестам вивчаються, перевіряються та, за необхідності, використовуються.

Асамблея закликає держави-члени до забезпечення належної державної фінансової підтримки підготовчим мовним курсам. При цьому, за можливості, вони мають бути безкоштовними для мігрантів, оскільки як показали дослідження, плата за навчання на мовних курсах є основним бар'єром і перешкодою для мігрантів, які бажають вивчати мову, але не мають для цього фінансових можливостей. У будь-якому випадку невдалий результат жодним чином не повинен призвести до відмови в праві на возз'єднання

³ Resolution 1973 (2014) Integration tests: helping or hindering integration? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20481&lang=en>

сім'ї, праві на постійне проживання або праві на громадянство та не повинен бути єдиною причиною для відмови мігрантам у реалізації права на возз'єднанні сім'ї, якщо вони відповідають усім іншим критеріям.

Резолюція 1974 (2014) від 30 січня 2014 року «Функціонування демократичних інститутів в Україні»⁴

Парламентська Асамблея висловлює свою глибоку стурбованість у зв'язку з політичною кризою, яка виникла в Україні в результаті неочікуваного рішення української влади призупинити процедуру підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, у тому числі Угоди про глибоку та всеохоплюючу зону вільної торгівлі. Вона рішуче засуджує ескалацію насильства під час протестів на Євромайдані, в результаті яких вже загинуло принаймні п'ятеро осіб.

Лише український народ, і тільки він, як суверенна держава, приймає рішення, без іноземного втручання, щодо геополітичного вибору країни, а також щодо того, до яких міжнародних угод і об'єднань Україна повинна приєднуватися. Відповідь на запитання про те, підписувати чи не підписувати Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, має дати лише український народ. Водночас, Асамблея вважає, що такі важливі рішення, геополітичний вибір країни повинні прийматися на основі широкого політичного консенсусу, який є можливим між різними політичними силами в країні та на основі широких консультацій з населенням.

Асамблея нагадує, що до самміту у Вільнюсі у листопаді 2013 року українська влада серйозно підтримувала підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Відтак ПАРЄ шкодує, що раптова зміна політики відбулася без необхідних консультацій із суспільством і без будь-яких спроб пошуку загальнонаціонального консенсусу. Це підриває демократичну легітимність рішення призупинити підписання угоди в очах української громадськості, про що також свідчить, як наслідок,

⁴ Resolution 1974 (2014) The functioning of democratic institutions in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20488&lang=en>

початок масових загальнонаціональних протестів. Тому Асамблея закликає владу до відкритих, чесних та ефективних переговорів з опозицією, до негайного пошуку широкого консенсусу щодо геополітичного напрямку, подальшого демократичного розвитку, а також конституційного ладу країни.

Асамблея бере до відома публічні заяви українського керівництва про те, що рішення не підписувати Угоду про асоціацію було прийнято під тиском із боку РФ, зокрема, під загрозою з боку РФ закрити свої кордони для товарів, що походять з України, у разі підписання Угоди про асоціацію. Погроза економічними чи політичними санкціями з метою впливу на політичні рішення в іншій країні суперечить загальноприйнятим дипломатичним та демократичним нормам і є неприпустимою. У зв'язку з цим Асамблея принагідно хотіла б нагадати Російській Федерації про її вступні зобов'язання «засудити як неправильну концепцію двох різних категорій іноземних країн, коли деякі з них вважаються зоною особливого впливу під назвою «близьке зарубіжжя», а також утримуватися від розвитку географічної доктрини «зони привілейованих інтересів».

Українська влада стверджує, що іноземна критика її ставлення до протестів на Євромайдані є іноземним втручанням у її внутрішні справи. У зв'язку з цим Асамблея хотіла б підкреслити, що, як член Ради Європи, Україна зобов'язана дотримуватися найвищих стандартів демократії, захисту прав людини і верховенства права. Крім того, Україна підписала, серед іншого, Загальну декларацію прав людини і Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Будь-які порушення прав людини і будь-який розвиток подій, які могли б підірвати стабільне функціонування демократичних інститутів, не можуть, таким чином, вважатися внутрішніми справами у вузькому значенні, а є справедливо сферами, що викликають занепокоєння або критику з боку інших країн, особливо з боку інших держав – членів Ради Європи.

Асамблея висловлює жаль і стурбованість надмірним і непропорційним застосуванням насильства з боку міліції стосовно протестувальників. З точки зору Асамблеї, спроби влади силою розігнати протести на Євромайдані лише загострили політичну кризу і підбурили протестувальників. Асамблея також стурбована з приводу жорстоких зіткнень і провокацій, ініційованих

праворадикальними демонстрантами. Необхідно у повній мірі дотримуватися права на свободу волевиявлення і зборів, але дії протестувальників не повинні суперечити загальноприйнятим демократичним нормам. Таким чином, Асамблея закликає владу утриматися від будь-яких спроб насильно розігнати акції протесту. Водночас, вона закликає міліцію і протестувальників утриматися від будь-якого насильства чи дій, які очевидно спрямовані на провокування жорстокої реакції з іншого боку.

Асамблея висловлює особливу стурбованість з приводу достовірних повідомлень про застосування тортур та жорстокого поводження з протестувальниками з боку міліції і сил безпеки. Така поведінка, яку транслювали кілька телеканалів, є неприйнятною, і винні мають бути покарані з усією суворістю відповідно до закону. Такі дії не можуть залишитися безкарними. Асамблея також стурбована повідомленнями про те, що сили безпеки навмисне ціляться у журналістів, що суперечить принципу свободи засобів масової інформації. Крім того, вона стурбована повідомленнями про те, що троє міліціонерів отримали ножові поранення, завдані протестувальниками, для одного з яких вони виявилися смертельними. Вона вважає, що такі акти насильства щодо військовослужбовців є неприйнятними у демократичному суспільстві і повинні бути ретельно розслідувані.

Спалахи насильства у грудні 2013 року і січні 2014 року, надмірне і непропорційне застосування сили з боку міліції та інші заявлені порушення прав людини необхідно ретельно та неупереджено розслідувати, а винні повинні бути притягнуті до відповідальності. Асамблея вітає ініціативу Генерального секретаря Ради Європи щодо створення незалежної консультативної групи з розслідування насильницьких інцидентів під час акцій протесту на Євромайдані і висловлює жаль з приводу того, що ані влада, ані опозиція не змогли призначити своїх представників до цієї групи. На думку Асамблеї, повне, прозоре і неупереджене розслідування спалахів насильства та порушення прав людини має важливе значення для мирного врегулювання політичної кризи, що перебуває в процесі обговорення. Таким чином, вона закликає і владу і опозицію призначити своїх представників до цієї групи без подальшого зволікання і забезпечити групу усією необхідною допомогою і співпрацею, яка їй потрібна для роботи.

Асамблея висловлює жаль з приводу прийняття 16 січня 2014 року так званого пакету «законів, що обмежують протест» в хаотичних умовах, що підриває їх легітимність, а також їх подальше затвердження Президентом В. Януковичем 18 січня 2014 року, незважаючи на численні заклики не надавати цим законам сили. Ці закони порушують принципи свободи вираження, свободи зібрання і волевиявлення, а також свободи ЗМІ та інформації, і зазіхають на право справедливого судового розгляду. В цілому, ці закони є недемократичними і репресивними і не відповідають зобов'язанням України як члена Ради Європи і сторони Європейської Конвенції з прав людини. У зв'язку з цим Асамблея вітає рішення Верховної Ради від 28 січня 2014 року про скасування зазначеного пакету законів.

Асамблея вважає, що необхідно негайно припинити насильство та порушення прав людини і розпочати відкриті й ефективні переговори для досягнення згоди щодо вирішення кризи, яка швидко наростає. На думку Асамблеї, така угода має ґрунтуватися на запевненнях обох сторін не вдаватися до насильства, а також початку негайного, відкритого, серйозного і ефективного діалогу між можновладцями та політичними і громадянськими силами, об'єднаними навколо протестів на Євромайдані щодо демократичного майбутнього і геополітичного вибору країни.

Скасування зазначеного пакету законів і відставка уряду є першими кроками на шляху до мирного врегулювання політичної кризи. Асамблея вітає ці дії, а також ознаки того, що як влада, так і опозиція активізували свої зусилля щодо пошуку виходу із ситуації протистояння шляхом переговорів.

Раніше українська влада оголосила про проведення кількох пакетів реформ, включаючи конституційну реформу, аби відповідати своїм зобов'язанням перед Радою Європи, а також тим зобов'язанням, які ще залишилися виконати. Асамблея очікує, що влада і опозиція зберігатимуть політичну волю і прихильність до здійснення цих реформ, що також дозволило б усунути одразу кілька основних причин протестів на Євромайдані. ПАРЄ звертається з проханням до української влади надати її моніторинговій комісії оновлений графік цих реформ.

Зважаючи на ескалацію насильства і порушення європейських стандартів демократії і прав людини, з Україною не може бути «звичайних відносин», вважає Парламентська асамблея. Вона висловлює жаль з приводу того, що Верховна Рада України сприяла насильницькій ескалації кризи шляхом прийняття зазначеного вище пакету спірних законів. Відтак Верховна Рада України повинна нести повну відповідальність за свою роль в ескалації кризи і використовувати всі інструменти, які вона має у своєму розпорядженні для сприяння досягненню мирного вирішення кризи шляхом переговорів. Таким чином, Асамблея вважає скасування законів, що обмежують протест, важливою ознакою того, що Верховна Рада України має намір відігравати таку роль. Це, отже, не передбачає розгляду можливості призупинення права голосу української делегації в Асамблеї на цей момент. Тим не менш, вона може розглянути такі санкції під час сесії у квітні 2014 року, якщо продовжуватимуться серйозні порушення прав людини або якщо протести на Євромайдані буде розігнано силою.

Асамблея продовжуватиме уважно стежити за ситуацією в Україні на основі інформації, яку надає моніторинговий комітет, який вона заохочує пропонувати подальші дії, якщо політичні події того вимагатимуть.

Резолюція 1978 (2014) від 31 січня 2014 року «Перегляд Європейської конвенції про транскордонне телебачення»⁵

Парламентська Асамблея нагадує, що Європейська конвенція про транскордонне телебачення (ЄКТТ) була першим міжнародно-правовим документом, який забезпечив безперешкодну передачу програм незалежно від кордонів; вона була відкрита для підписання незадовго до того, як Європейське економічне співтовариство (нині – Європейський Союз) прийняло Директиву 89/552/ЄЕС «Телебачення без кордонів».

У цьому документі Асамблея закликає Європейський Союз з'ясувати, які питання, пов'язані з регулюванням послуг аудіовізуальних медіа, належать до сфери його виключної

⁵ Resolution 1978 (2014) Revision of the European Convention on Transfrontier Television [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20506&lang=en>

компетенції; відновити переговори з Радою Європи про перегляд ЄКТТ; обміркувати необхідність нової конвенції, яка міститиме сучасну правову базу з питань медіа на транс'європейському рівні.

Асамблея також закликає держави – члени Європейського Союзу здійснити свій вплив у рамках ЄС для того, щоб робота з перегляду ЄКТТ могла бути відновлена; сприяти створенню цілісної загальноєвропейської правової бази для забезпечення свободи ЗМІ, захисту свободи вираження думок і з урахуванням останніх технологічних змін відповідно до статті 10 Європейської конвенції з прав людини, а також належним чином відображати потреби й інтереси держав – членів Ради Європи, які є не членами ЄС.

Асамблея закликає всі держави – члени Ради Європи сприяти перегляду ЄКТТ і відстоювати провідну роль Ради Європи у встановленні стандартів у галузі медіаполітики і ухвалення законодавчих актів, що захищають свободу вираження поглядів в Європі.

Резолюція 1979 (2014) від 31 січня 2014 року «Відповідальність міжнародних організацій за порушення прав людини»⁶

Парламентська Асамблея визнає, що міжнародні організації є суб'єктом зобов'язань у сфері прав людини в рамках міжнародного права і підкреслює важливість забезпечення утримання від порушення прав окремих осіб, а також необхідність притягувати міжнародні організації до відповідальності за такі порушення.

Стандарти прав людини мають забезпечуватися через заходи, що реалізуються міжнародними організаціями, як було зазначено у Резолюції ПАРЄ 1675 (2009) «Стан прав людини в Європі: необхідність викорінення безкарності», в тому числі порушень прав людини з боку міжнародних недержавних суб'єктів. Асамблея також нагадує про свою Резолюцію 1597 (2008) про чорні списки РБ ООН та ЄС щодо наслідків для прав людини санкцій РБ ООН та ЄС, спрямованих на боротьбу з тероризмом.

⁶ Resolution 1979 (2014) Accountability of international organizations for human rights violations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20510&lang=en>

У зв'язку з цим Асамблея закликає всі держави – члени Ради Європи, а також міжнародні організації, членами яких вони є:

– забезпечити, щоб міжнародні організації підлягали, в разі необхідності, обов'язковим механізмам контролю за дотриманням норм у сфері прав людини;

– заохочувати міжнародні організації, за можливості, ставати учасниками договорів з прав людини;

– сформулювати чіткі рекомендації щодо відмови від імунітету міжнародних організацій чи обмежити обсяг імунітету, яким вони користуються у національних судах;

– забезпечити, щоб держави-члени продовжували нести відповідальність за порушення міжнародних норм у сфері прав людини з боку міжнародних організацій у випадках, коли останні не можуть нести пряму відповідальність, у тому числі вважати держави відповідальними за їх роль у процедурах прийняття рішень в міжнародних організаціях і надавати їм допомогу у реалізації їх рішень та політики.

Рекомендація 2032 (2014) від 28 січня 2014 року «Стратегія попередження расизму та нетерпимості в Європі»⁷

Посилаючись на свою Резолюцію 1967 (2014) про стратегію попередження расизму та нетерпимості в Європі і Резолюцію 1968 (2014) про вирішення проблеми расизму в поліції, Парламентська Асамблея висловлює глибоку стурбованість у зв'язку із дедалі частішими випадками расизму, ненависті й нетерпимості в Європі та масштабом, тяжкістю й частотою їх прояву.

Враховуючи, що расизм, ненависть і нетерпимість суперечать основоположним цінностям Ради Європи, необхідно докладати всіх можливих зусиль для надання допомоги державам-членам у справі попередження і боротьби з їх проявами. Асамблея визнає, що за допомогою широкого кола організацій, комітетів і структур Рада Європи вже робить свій значний внесок у справу боротьби з проявами расизму, нетерпимості й ненависті. Тим не менш, ПАРЄ

⁷ Recommendation 2032 (2014) A strategy to prevent racism and intolerance in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20432&lang=en>

закликає держави-члени до вироблення спеціальної стратегії та відповідних підходів з метою посилення впливу.

У зв'язку з цим Асамблея звертається до Комітету Міністрів з проханням доручити Генеральному секретарю Ради Європи розробити Стратегію боротьби з проявами расизму, ненависті та нетерпимості в Європі, а також скласти План дій щодо її реалізації. При цьому Стратегія і План дій повинні бути запроваджені на обмежений термін, мають поєднати всю діяльність і найкращий досвід Ради Європи у цій сфері, залучити всі наявні ресурси організації. Крім того, вони мають реалізовуватися у співпраці з національними компетентними органами держав-членів, міжурядовими й неурядовими організаціями та іншими партнерами.

У Стратегії та Плані дій має бути зроблено акцент на питаннях профілактики, поряд зі зміцненням правової основи та її ефективною імплементацією, а також включаючи принаймні такі види діяльності:

- інформаційно-просвітницькі кампанії з метою підвищення рівня обізнаності громадськості, у тому числі за рахунок кампанії «"Ні" мові ненависті»;

- активізація освіти у сфері прав людини і розробка шкільних програм для запобігання проявам расизму, ненависті і нетерпимості та сприяння поваги до рівності та різноманітності;

- підготовка інструментів для он-лайн і дистанційного навчання щодо запобігання та боротьби з расизмом, ненавистю і нетерпимістю для працівників поліції та інших правоохоронних органів;

- зміцнення правової основи у державах – членах Ради Європи, надання юридичних консультацій й експертизи та сприяння ратифікації Додаткового протоколу до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації актів расистського та ксенофобського характеру, вчинених через комп'ютерні системи;

- забезпечення чіткого дотримання рекомендацій чинних механізмів з моніторингу расизму, ненависті та нетерпимості.

Рекомендація 2035 (2014) від 30 січня 2014 року «Функціонування демократичних інститутів в Україні»⁸

Цим Парламентська Асамблея посилається на Резолюцію 1974 (2014) про функціонування демократичних інститутів в Україні, в якій вона висловила стурбованість із приводу нещодавньої політичної кризи і спалахів насильства в Україні.

У цьому контексті Асамблея нагадує Україні та іншим державам-членам про Декларацію Комітету Міністрів 1994 року про дотримання зобов'язань, взятих на себе державами – членами, в якій закріплюється відповідальність за виконання покладених на них зобов'язань для забезпечення їх повного дотримання в усіх державах-членах, без шкоди для інших чинних процедур, у тому числі діяльності Парламентської Асамблеї та інших компетентних органів контролю.

У зв'язку з цим Асамблея рекомендує Комітету Міністрів:

– приділити належну увагу питанням і проблемам, порушеним у Резолюції 1974 (2014);

– розглянути можливість запровадження спеціальної посиленої процедури моніторингу з боку Комітету Міністрів за ситуацією в Україні;

– переглянути програму співпраці з Україною з метою усунення причин, зокрема, викладених у Резолюції 1974 (2014), та належного врегулювання політичної кризи;

– надати всебічну підтримку ініціативі Генерального секретаря Ради Європи щодо створення консультативної групи з розслідування спалахів насильства щодо протестів у Києві, а також заохотити українську владу й опозиційні партії до конструктивної співпраці з цією групою з одночасним призначенням ними своїх представників до неї.

⁸ Recommendation 2035 (2014) The functioning of democratic institutions in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20490&lang=en>

Рекомендація 2036 (2014) від 31 січня 2014 року «Перегляд Європейської конвенції про транскордонне телебачення»⁹

Посилаючись на Резолюцію 1978 (2014) про перегляд Європейської конвенції про транскордонне телебачення, а також на свою Резолюцію 1636 (2008), Парламентська Асамблея рекомендує Комітету Міністрів:

- відновити роботу з перегляду Європейської конвенції про транскордонне телебачення та переговори з ЄС з цього питання;
- дозволити Постійному комітету з транскордонного телебачення відновити свою роботу;
- за необхідності – розглянути питання про розробку нової конвенції з особливою увагою на питаннях свободи діяльності ЗМІ;
- розробити проект рекомендацій щодо свободи ЗМІ, адаптованих до мінливих умов, у яких працюють медіа, на основі існуючих стандартів, у тому числі тих, що впливають із рішень Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів.

Рекомендація 2037 (2014) від 31 січня 2014 року «Відповідальність міжнародних організацій за порушення прав людини»¹⁰

У цьому документі Парламентська Асамблея посилається на свою Резолюцію 1979 (2014) про відповідальність міжнародних організацій за порушення прав людини, в якій наголошується на важливості функціонування належних механізмів для забезпечення відповідальності таких організацій за будь-які порушення прав людини, що можуть мати місце в результаті їх діяльності.

Враховуючи це, Асамблея пропонує Комітету Міністрів:

- заохочувати міжнародні організації, членами яких є держави – члени Ради Європи, у тому числі ООН та її спеціалізовані установи, а також ЄС і МВФ, до дослідження якості та

⁹ Recommendation 2036 (2014) Revision of the European Convention on Transfrontier Television [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20507&lang=en>

¹⁰ Recommendation 2037 (2014) Accountability of international organizations for human rights violations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20511&lang=en>

ефективності механізмів, спрямованих на забезпечення дотримання їх зобов'язань у сфері прав людини з метою удосконалення відповідних законодавчих норм;

– рекомендувати державам-членам розглянути статус міжнародних організацій у рамках їхніх національних правових систем і передбачити спеціальні заходи на національному рівні для відмови від імунітету у разі виникнення такої необхідності.

Асамблея також вважає, що Рада Європи як міжнародна організація, що спеціалізується на питаннях прав людини, відображає найновіші тенденції, зокрема щодо реагування на заклики у Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 66/100 (2011), що стосується документу Комісії міжнародного права щодо відповідальності міжнародних організацій, а також має у межах своєї компетенції забезпечити подальше зміцнення як власної відповідальності, так і відповідності інших міжнародних організацій у сфері прав людини.

ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ

Рекомендація CM/Rec (2014)1 Комітету Міністрів державам-членам щодо Хартії Ради Європи про спільну соціальну відповідальність¹¹

Цим документом Комітет Міністрів Ради Європи підкреслює необхідність забезпечення рівності прав людини, соціальної згуртованості та благополуччя на основі цінностей і принципів, що є спільним надбанням РЄ.

При цьому КМ посилається на ряд важливих актів, зокрема:

– Нову стратегію соціальної згуртованості Ради Європи (2010 р.), яка визначає соціальну згуртованість як здатність суспільства забезпечити добробут усіх і закликає до, *inter alia*,

¹¹ Recommendation CM/Rec(2014)1 of the Committee of Ministers to member States on the Council of Europe Charter on shared social responsibilities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2152069&Site=CM&BackColor-Internet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383>

розбудови Європи на основі спільної соціальної відповідальності для досягнення цієї мети;

– План дій Ради Європи щодо соціальної згуртованості (2010 р.), що сприяє залученню громадян – через «демократію прямої участі» – до визначення цілей суспільного прогресу і благополуччя для всіх, а також політичних пріоритетів та спільних обов'язків;

– Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, Європейську соціальну хартію та Європейський кодекс соціального забезпечення, що передбачають соціальну відповідальність і обов'язки не тільки фізичних осіб, але й суспільства в цілому;

– Кодекс належної практики щодо громадської участі у процесі прийняття рішень, розроблений у рамках Міжнародної конференції неурядових організацій Ради Європи та схвалений 1 жовтня 2009 року, який стосується розширення участі громадян і поліпшення належної взаємодії на місцевому, регіональному, національному та європейському рівнях.

Відтак Комітет Міністрів Ради Європи рекомендує урядам держав-членів активно сприяти просуванню та імплементації Хартії Ради Європи про спільну соціальну відповідальність, що міститься у додатку до цієї Рекомендації.

Її положення передбачають, що спільна соціальна відповідальність доповнює та збільшує конкретні обов'язки, заохочуючи всі зацікавлені сторони та фізичних осіб до участі в підтриманні суспільної згуртованості, особливо в період кризи, а також відповідальності за свої дії у контексті прийняття рішень, ухвалених на основі відповідних знань, шляхом діалогу та взаємодії. Крім того, у Хартії зазначається, що спільна соціальна відповідальність включає в себе спеціальний догляд за найменш захищеними членами суспільства та спеціальну співпрацю з ними, що, у свою чергу, вимагає вироблення нового підходу.

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рекомендація Комісії від 29 січня 2014 року стосовно наслідків позбавлення громадянських прав громадян ЄС, які реалізують своє право на вільне пересування (2014/53/Євросоюз)¹²

Метою цього документа є надання Комісією рекомендацій державам-членам з метою зміцнення права на участь у демократичному житті Союзу і держав-членів громадян ЄС, які реалізують своє право на вільне пересування в межах ЄС.

Зокрема, якщо держави-члени у будь-який спосіб обмежують права своїх громадян на участь у національних виборах, ґрунтуючись при цьому виключно на умові щодо місця постійного проживання, такі держави-члени мають надати можливість своїм громадянам, які реалізують своє право на вільне пересування і проживання в межах ЄС, демонструвати постійний інтерес до політичного життя держави, громадянами якої вони є, у тому числі шляхом подання заяви про продовження перебування у реєстрі виборців і завдяки цьому – збереження за собою права брати участь у виборах. При цьому, враховуючи загальну тенденцію до переходу на електронний документообіг у рамках ЄС, державам-членам рекомендується забезпечити можливість подання відповідних заяв в електронній формі.

Крім того, держави-члени, у яких передбачена втрата зазначеного права громадянами, які проживають в іншій державі-члені, мають поінформувати своїх громадян про можливість, способи і шляхи збереження ними за собою такого права.

¹² Commission Recommendation of 29 January 2014 addressing the consequences of disenfranchisement of Union citizens exercising their rights to free movement (2014/53/EU) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:032:0034:0035:EN:PDF>

Регламент (Євросоюз) № 165/2014 Європейського Парламенту та Ради від 4 лютого 2014 року про тахографи на дорожньому транспорті, що скасовує Регламент Ради (ЄЕС) № 3821/85 про реєструючу апаратуру на дорожньому транспорті і вносить зміни до Регламенту (Євросоюз) № 561/2006 Європейського Парламенту та Ради про гармонізацію певного соціального законодавства стосовно дорожнього транспорту¹³

Цей Регламент закріплює зобов'язання і вимоги стосовно конструювання, встановлення, використання, перевірки і контролю за роботою тахографів, що використовуються на дорожньому транспорті, з метою перевірки дотримання Регламенту (ЄС) № 561/2006, Директиви 2002/15/ЄС Європейського Парламенту та Ради, а також Директиви Ради 92/6/ЄЕС. При цьому конструювання, встановлення, використання і перевірка роботи тахографів мають відповідати вимогам, встановленим положеннями цього документа. Тахографи встановлюються і використовуються на транспортних засобах, зареєстрованих у будь-якій з держав-членів, що застосовуються для дорожнього перевезення пасажирів або товарів та на які поширюється дія Регламенту (ЄС) № 561/2006.

Крім того, цим Регламентом встановлюються умови і вимоги, згідно з якими інформація і дані (крім персональних), що записані, оброблені або збережені тахографами, можуть використовуватися для інших цілей, ніж перевірка відповідності перерахованим вище законодавчим актам.

Цей Регламент скасовує Регламент (ЄЕС) № 3821/85 та набирає чинності з наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». При цьому, згідно з перехідними положеннями ст. 46, цей документ застосовується з 2 березня 2016 року, проте його ст. 24, 34 і 45 застосовуються з 2 березня 2015 року.

¹³ Regulation (EU) No 165/2014 of the European Parliament and of the Council of 4 February 2014 on tachographs in road transport, repealing Council Regulation (EEC) No 3821/85 on recording equipment in road transport and amending Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council on the harmonisation of certain social legislation relating to road transport [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:060:0001:0033:EN:PDF>

Директива 2014/17/Євросоюз Європейського Парламенту та Ради від 4 лютого 2014 року про кредитні угоди для споживачів стосовно житлової нерухомості і внесення змін до Директив 2008/48/ЄС і 2013/36/Євросоюз та Регламенту (Євросоюз) № 1093/2010¹⁴

Ця Директива встановлює спільні рамки для окремих аспектів законів, підзаконних та адміністративних положень держав-членів стосовно угод, які поширюються на кредити для споживачів, забезпечені заставою або в інший спосіб, що стосуються житлової нерухомості, включаючи зобов'язання здійснювати оцінку кредитоспроможності перед наданням кредиту, як основу для розробки ефективних гарантійних стандартів щодо житлової нерухомості у державах-членах, а також у відповідь на нагальні вимоги щодо нагляду і поміркованості, у тому числі для заснування і здійснення контролю за діяльністю фінансових посередників, призначених представників і некредитних установ.

Директива набирає чинності на 20-й день з дати її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (Євросоюз) № 250/2014 Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого, що запроваджує програму зі сприяння діяльності у сфері захисту фінансових інтересів Європейського Союзу (програма «Еркюль III») і скасування Рішення № 804/2004/ЄС¹⁵

Цим Регламентом запроваджується багаторічна програма дій «Еркюль III» на період 2014 – 2020 рр., спрямована на боротьбу з шахрайством, корупцією та будь-якими іншими незаконними видами діяльності, що впливають на фінансові інтереси ЄС. Основними цілями програми «Еркюль III» є, зокрема,

¹⁴ Directive 2014/17/EU of the European Parliament and of the Council of 4 February 2014 on credit agreements for consumers relating to residential immovable property and amending Directives 2008/48/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:060:0034:0085:EN:PDF>

¹⁵ Regulation (EU) No 250/2014 of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 establishing a programme to promote activities in the field of the protection of the financial interests of the European Union (Hercule III programme) and repealing Decision No 804/2004/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:084:0006:0013:EN:PDF>

вдосконалення системи превентивних заходів і розслідування актів шахрайства, контрабанди і фальсифікацій (особливо у тютюновій промисловості) шляхом активізації і зміцнення транснаціональної та міждисциплінарної співпраці; посилення захисту фінансових інтересів ЄС через сприяння обміну відповідною інформацією, досвідом і позитивною практикою, включаючи обмін персоналом. Для цього передбачається придбання необхідного обладнання і створення національних баз даних, що використовуватимуться правоохоронними органами держав-членів.

З метою забезпечення належного моніторингу реалізації програми передбачається також включення до річної звітності оцінки досягнень її цілей.

Регламент набирає чинності з наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 1 січня 2014 року.

Директива 2014/26/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року про колективне управління авторським правом і пов'язаними з ним правами та багатотериторіальне ліцензування прав на музичні твори для використання в оперативному режимі на внутрішньому ринку¹⁶

Директива встановлює детальні вимоги, яких мають дотримуватися організації колективного управління для забезпечення належного управління авторським правом і пов'язаними з ним правами, а також вимоги щодо багатотериторіального ліцензування зазначеними організаціями прав авторів на музичні твори, призначені для використання онлайн.

Для цілей цієї Директиви «організацією колективного управління» є будь-яка організація, уповноважена у будь-який спосіб на управління певним авторським правом і пов'язаними з ним правами від імені більше, ніж одного власника такого права чи прав з єдиною чи головною метою отримання колективної вигоди;

¹⁶ Directive 2014/26/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing of rights in musical works for online use in the internal market [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:084:0072:0098:EN:PDF>

організація колективного управління має відповідати принаймні одному з таких критеріїв:

- перебувати у володінні чи під контролем її членів,
- бути організованою на засадах неприбутковості.

Директива набирає чинності на 20-й день з дати її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КИСЕЛЬОВА та інші проти України» від 9 січня 2014 р. (заява № 6155/05 та 22 інші заяви)¹⁷

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6(1) «Право на справедливий суд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту»;

ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявниками у справі, виходячи з 23 скарг, поданих на розгляд Європейського суду з прав людини, виступили громадяни України та зареєстровані в Україні юридичні особи, дані про яких містяться у Додатку до цього рішення.

Національні суди та комісії з трудових спорів ухвалили рішення, відповідно до яких заявникам були призначені різні суми відшкодування або визначено інші дії на їх користь. Хоча рішення набули статусу остаточних, їх своєчасне виконання не було забезпечене.

Отже, у різний час заявники звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргами на порушення ст. 6(1) у зв'язку з тривалим невиконанням ухвалених на їх користь рішень, ст. 13 у зв'язку з відсутністю ефективних засобів юридичного захисту їхніх прав у національному законодавстві, а також ст. 1 Протоколу 1 у зв'язку із порушенням права на захист власності.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) і 13 Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї у зв'язку з тривалим

¹⁷ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KYSELYOVA AND OTHERS v. UKRAINE of 9 January 2014 (Application no. 6155/05 and 22 other applications) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-139905>

невиконанням рішень, ухвалених на користь заявників, та відсутністю ефективних засобів юридичного захисту, відхиливши решту скарг, а також зобов'язав Україну виплатити заявникам упродовж трьох місяців з дати набуття цим рішенням статусу офіційного 2 тис. євро кожному із заявників відшкодування матеріальної та моральної шкоди та судових витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СЕМ'ЯНИСТИЙ та інші проти України» від 9 січня 2014 р. (заява № 7070/04)¹⁸

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6(1) «Право на справедливий суд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту»;

ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

З 1998 р. до 2002 р. суд м. Красний Луч ухвалив низку рішень, відповідно до яких державна вугільна шахта «Алмазная» повинна була надати заявникам або їх родичам вугілля для опалення, на яке вони мали право згідно з законодавством. Рішення вступили в силу, однак заявники не змогли домогтися їх своєчасного виконання.

З січня 2004 р. п'ятдесят три заявники, особисті дані про яких наводяться у таблиці в додатку до рішення, подали скаргу до Європейського суду з прав людини стосовно порушення ст. 6(1) у зв'язку з тривалим невиконанням ухваленого на їх користь рішення, ст. 13 у зв'язку з відсутністю ефективних заходів юридичного захисту їх прав у національному законодавстві, а також ст. 1 Протоколу 1 у зв'язку із порушенням права на захист власності.

¹⁸ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SEMYANISTY AND OTHERS v. UKRAINE of 9 January 2014 (Application no. 7070/04) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-139904>

Рішення суду

З огляду на те, що заявники – Ю. Гросберг, А. Ізосіна, А. Кочубей, М. Ланцов, В. Літвінова, Н. Шипеліна, Ф. Тарасов, В. Тихонов, Л. Токарєв, М. Вороная, О. Євдокімов, Є. Змієвська та В. Золотоверхова – померли і немає осіб, які б виступили правонаступниками у їх справах, Суд вирішив вилучити їх з переліку скарг.

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6(1), ст. 13 Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 у зв'язку із тривалим невиконанням ухвалених на користь заявників рішень та відсутністю ефективних засобів юридичного захисту.

Суд зобов'язав Україну виплатити заявникам або їх правонаступникам (окрім вказаних вище) упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 2 тис. євро відшкодування матеріальної та моральної шкоди та судових витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ХАЙНАЦЬКИЙ та інші проти України» від 9 січня 2014 р. (заява № 12895/08 та 249 інших заяв)¹⁹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6(1) «Право на справедливий суд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту»;

ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявниками у справі виступили 250 громадян України та юридичних осіб, зареєстрованих в Україні, дані про яких містяться у додатках до рішення.

Національні суди та комісії з трудових спорів ухвалили рішення, відповідно до яких заявникам були призначені різні суми відшкодувань або інші дії на їх користь. Хоча рішення набули

¹⁹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KHAYNATSKYY AND OTHERS v. UKRAINE of 9 January 2014 (Application no. 12895/08 and 249 other applications) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-139906>

статусу остаточних, заявники не змогли домогтися їх своєчасного виконання.

У різний час вони звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргами на порушення ст. 6(1) у зв'язку з тривалим невиконанням ухваленого на їх користь рішення, ст. 13 у зв'язку з відсутністю ефективних засобів юридичного захисту їхніх прав у національному законодавстві, а також ст. 1 Протоколу 1 у зв'язку з порушенням права на захист власності.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6(1), ст. 13 Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 у зв'язку із тривалим невиконанням рішень, ухвалених на користь заявників (Додаток 1), та відсутністю ефективних засобів юридичного захисту, відхиливши решту скарг.

Суд зобов'язав Україну виплатити заявникам, вказаним у Додатку 1, або їх правонаступникам упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 2 тис. євро відшкодування матеріальної та моральної шкоди та судових витрат.

Суд визнав скаргу заявників І. Чубир, В. Шиманського, Д. Бабарцева, М. Гльошка, Т. Головкової, А. Потехіна, О. Пелеха, О. Сердюка (Додатку 2) неприйнятною. Крім того, з огляду на те, що заявниця А. Гордеюк (Додаток 3) померла і немає осіб, які б виступили правонаступниками у її справі, Суд вирішив вилучити її скаргу з переліку.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВАЛЕРІЙ ФУКЛЄВ проти України» від 16 січня 2014 р. (заява № 6318/03)²⁰

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 2 «Право на життя»;

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту».

²⁰ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VALERIY FUKLEV v. UKRAINE of 16 January 2014 (Application no. 6318/03) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-140009>

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України – Валерій Андрійович Фуклев, 1951 р.н., мешканець м. Нова Каховка.

4 липня 2001 р. дружина заявника, Олена Фуклева, поступила у гінекологічне відділення Херсонської обласної клінічної лікарні (далі – лікарня) з діагнозом фіброма матки для проведення операції 5 липня 2001 р. Операцію було перенесено і проведено 9 липня 2001 р. Після операції стан пацієнтки почав швидко погіршуватися. 15 липня 2001 р. група лікарів засвідчила, що у неї почався перитоніт. 18 липня 2001 р. дружина заявника померла від перитоніту та сепсису.

Згідно з висновками медичної комісії медичний персонал лікарні не зробив помилок, що могли призвести до погіршення стану пацієнтки та її смерті.

8 серпня 2001 р. комісія, створена у лікарні, вивчила справу і дійшла висновку, що пацієнтка отримала належне лікування, однак летальний результат був неминучим.

7 вересня 2001 р. за зверненням заявника Міністерство охорони здоров'я створило комісію з метою розслідування обставин смерті його дружини. За результатами роботи комісії було встановлено, що дружину заявника належним чином не підготували до планової операції і прооперували у терміновому порядку, а лікування перитоніту та сепсису виявилось недостатнім.

24 вересня 2001 р. Департамент охорони здоров'я Херсонської обласної державної адміністрації, враховуючи висновки міністерської комісії, призначив провести перевірку роботи гінекологічного відділення лікарні, а також обговорити випадок із дружиною заявника на засіданні обласної асоціації акушерів-гінекологів.

У листі від 8 жовтня 2001 р. Міністерство охорони здоров'я рекомендувало Департаменту охорони здоров'я розглянути можливість вжиття дисциплінарних заходів до лікарів, що лікували дружину заявника, а також провести їх оцінювання на відповідність займаним посадам. Міністерство відзначило, що комісія знайшла значні помилки у лікуванні дружини заявника. Зокрема, 5 липня 2001 р. пацієнтці не були зроблені необхідні аналізи і, відповідно, не було забезпечено лікування анемії. Крім того, після невдалої

анестезії того ж дня її було виписано з лікарні, а 9 липня 2001 р. прооперовано. Перитоніт було діагностовано занадто пізно, а лікування було недостатнім.

30 жовтня 2001 р. Департамент охорони здоров'я повідомив, що ретельна перевірка не виявила суттєвих недоліків у функціонуванні гінекологічного відділення лікарні. Однак завідувачому відділення було винесено догану. Крім того, лікар, що відповідав за лікування дружини заявника, звільнився.

27 липня 2001 р. прокуратура Суворовського району м. Херсон ухвалила рішення не відкривати кримінальну справу за фактом смерті дружини заявника, не виявивши елементів злочинної недбалості у діях медичного персоналу.

1 серпня 2001 р. за зверненням заявника Прокуратура Херсонської області скасувала рішення від 27 липня як необґрунтоване.

22 серпня 2001 р. прокуратура Суворовського району знову ухвалила рішення не відкривати кримінальну справу. 28 вересня 2001 р. прокуратура Херсонської області скасувала рішення від 22 серпня 2001 р., порушила кримінальну справу та відправила її до районної прокуратури для проведення слідчих дій.

1 жовтня 2001 р. заявник отримав статус жертви у кримінальному провадженні.

Після тривалого розгляду справи, неодноразового закриття та її поновлення 11 жовтня 2007 р. обласна прокуратура вирішила припинити провадження за фактом смерті дружини заявника на тій підставі, що в діях медичного персоналу не було складу злочину.

6 лютого 2003 р. заявник подав скаргу до Європейського суду з прав людини стосовно порушення ст. 2 Конвенції у зв'язку із неефективним розслідуванням обставин загибелі його дружини.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 2 Конвенції і вирішив, що немає необхідності розглядати окремо питання про порушення ст. 13 Конвенції. Суд зобов'язав Україну виплатити заявнику упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу

офіційного 6 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 240 євро відшкодування судових витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі ««EAST/WEST ALLIANCE LIMITED» проти України» від 23 січня 2014 р. (заява № 19336/04)²¹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6(1) «Право на справедливий суд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту»;

ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявником у справі виступила ірландська компанія «East/West Alliance Limited» (далі – компанія-заявник), представницький офіс якої знаходився в Україні. Разом із компанією з вантажоперевезень «АТІ» та авіаремонтним підприємством «УРАРП» вона входила у консорціум «Титан».

30 липня 1999 р. компанія-заявник придбала у російської авіакомпанії С. шість літаків Ан-28 і 9 та 19 січня 2000 р. надала їх у лізинг строком на 10 років компанії «АТІ».

22 та 28 березня 2000 р. Міністерство транспорту України зареєструвало право власності компанії-заявника на зазначені літаки. У листопаді 2000 р. один із літаків було перевезено у Молдову для здійснення комерційної діяльності, а 7 березня 2001 р. ще один літак було продано компанії К. Всі інші шість літаків знаходилися на аеродромі «Узин» (м. Біла Церква Київської області).

6 липня 2001 р. компанія-заявник та «АТІ» розірвали договір лізингу, оскільки остання не виконувала своїх зобов'язань.

З 23 до 25 січня 2001 р. у рамках кримінального розслідування проти компанії «УРАРП» у справі про ухилення від сплати податків податкова міліція провела обшук в офісі консорціуму

²¹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF EAST/WEST ALLIANCE LIMITED v. UKRAINE of 23 January 2014 (Application no. 19336/04) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-140029>

«Титан» і компанії-заявника і вилучила ряд документів, поміж інших оригінал договору на купівлю шести літаків Ан-28.

23 березня 2001 р. податкова міліція порушила кримінальну справу проти компанії «АТІ» за підозрою в ухиленні від сплати податків, яку пізніше було перекваліфіковано.

30 березня 2001 р. податкова міліція провела «огляд місця подій» на аеродромі «Узин», де виявила і вилучила шість літаків. Охорона не могла надати документи на право власності літаками, оскільки вони знаходилися в офісі компанії-заявника у м. Київ, тому міліція дійшла висновку, що їх «власника не можливо встановити».

17 квітня 2002 р. слідство визнало літаки матеріальними доказами у справі проти віце-президента компанії «АТІ», якому були висунуті обвинувачення у зловживанні службовим положенням, підробці документів, ухиленні від сплати податків та відмиванні грошей.

3 лютого 2003 р. Печерський районний суд м. Києва визнав його винним у службовій недбалості та виправдав за іншими обвинуваченнями. Цим самим рішенням суд зобов'язав повернути шість літаків Ан-28 їх власнику. 8 травня 2003 р. Апеляційний суд м. Києва підтримав рішення суду нижчої інстанції.

16 вересня 2002 р. Державна адміністрація м. Біла Церква видала наказ, яким дозволила податковій міліції продати літаки, які знаходилися у власності держави через неможливість встановити їх власника. У березні – червні 2003 р. літаки були продані на аукціоні.

25 грудня 2003 р. Господарський суд Київської області ухвалив рішення на користь компанії-заявника і скасував рішення від 16 вересня 2002 р.

Після того, як Верховний суд України повернув справу для нового розгляду, було проведено експертизу договору купівлі-продажу літаків від 30 липня 1999 р. і доведено його автентичність. 25 вересня 2006 р. Господарський суд Київської області скасував рішення Державної адміністрації м. Біла Церква.

10 листопада 2008 р. на основі прийнятих на її користь судових рішень компанія-заявник звернулася до податкової

інспекції з вимогою повернути їй літаки. 10 грудня 2008 р. податкова інспекція повідомила про те, що це неможливо зробити, оскільки літаки були продані на аукціоні.

25 серпня 2009 р. Господарський суд Київської області визнав договори про продаж літаків недійсними.

17 червня 2011 р. міліція Білої Церкви прийняла рішення повернути літаки компанії-заявнику. З 3 до 8 жовтня 2011 р. експертна комісія заводу «Антонов» здійснила перевірку стану літаків і дійшла висновку, що окремі частини та предмети, що були подані для аналізу, не можуть бути визнані ні як літаки, ні як частини літаків, що належали компанії-заявнику.

Крім того, у 2000 р. компанія-заявник придбала вісім літаків Л-410, які також надала у лізинг компанії «АТІ». У рамках кримінального провадження проти посадових осіб компанії «АТІ» літаки були конфісковані як матеріальні докази. 4 серпня 2004р., у зв'язку із закриттям зазначеної справи Генеральна прокуратура ухвалила рішення, відповідно до якого літаки повинні бути повернені власнику.

3 грудня 2004 р. директор аеропорту в Черкасах, де знаходилися літаки, повідомив компанію-заявника про те, що передача літаків може відбутися лише у присутності працівників Державної податкової адміністрації у м. Києві. 24 травня 2006 р. суд зобов'язав податкову адміністрацію повернути літаки компанії-заявнику. Виконавча служба не змогла виконати рішення від 24 травня 2006 р. За результатами проведеної перевірки частин трьох літаків, експерти дійшли висновку, що їх не можна вважати літальними апаратами.

27 травня 2004 р. компанія-заявник звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою у зв'язку із численними випадками порушення органами державної влади її права власності.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 1 Протоколу 1 та ст. 13 Конвенції, відхиливши решту скарг, та зобов'язав Україну виплатити компанії-заявнику упродовж трьох місяців з

дати набуття рішенням статусу офіційного 5 млн євро відшкодування моральної та матеріальної шкоди, а також 8 тис. євро судових витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЩЮКІН та інші проти України» від 13 лютого 2014 р. (заява № 59834/09 та 249 інших заяв)²²

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6(1) «Право на справедливий суд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту»;

ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявниками у справі виступили 250 громадян України та юридичних осіб, зареєстрованих в Україні, дані про яких містяться у додатках до рішення.

Національні суди та комісії з трудових спорів ухвалили рішення, відповідно до яких заявникам були призначені різні суми відшкодувань або інші дії на їх користь. Хоча рішення набули статусу остаточних, заявники не змогли домогтися їх своєчасного виконання.

У різний час вони звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргами на порушення ст. 6(1) у зв'язку з тривалим невиконанням ухваленого на їх користь рішення, ст. 13 у зв'язку з відсутністю ефективних засобів юридичного захисту їх прав у національному законодавстві, а також ст. 1 Протоколу 1 у зв'язку із порушенням права на захист власності.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6(1), ст. 13 Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 у зв'язку із тривалим невиконанням

²² Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SHCHUKIN AND OTHERS v. UKRAINE of 13 February 2014 (Application no. 59834/09 and 249 other applications) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-140783>

рішень, ухвалених на користь заявників (Додаток 1), та відсутністю ефективних засобів юридичного захисту, відхиливши решту скарг.

Суд зобов'язав Україну виплатити заявникам, вказаним у Додатку 1, або їх правонаступникам упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 2 тис. євро відшкодування матеріальної та моральної шкоди та судових витрат.

Суд визнав неприйнятними скарги заявників С. Сагайдачного, М. Шекеря, А. Білоус, О. Джалілова та Л. Тишкевич (Додаток 2).

Суд вилучив заяву Юрія Петровича Коркушко з огляду на те, що прийняте на його користь рішення було виконане, і він висловив бажання відкликати свою скаргу. Крім того, суд вилучив заяву Антона Антоновича Гінбера, оскільки він помер і не були знайдені його правонаступники.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВАСИЛЬЄВ та інші проти України» від 13 лютого 2014 р. (заява № 29266/08 та 248 інших заяв)²³

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6(1) «Право на справедливий суд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту»;

ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявниками у справі виступили 249 громадян України, дані про яких містяться у Додатках до цього Рішення.

Національні суди та комісії з трудових спорів ухвалили рішення, відповідно до яких заявникам були призначені різні суми відшкодувань або інші дії на їх користь. Хоча рішення набули статусу остаточних, заявники не змогли домогтися їх своєчасного виконання.

²³ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VASILYEV AND OTHERS v. UKRAINE of 13 February 2014 (Application no. 29266/08 and 248 other applications) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-140782>

У різний час вони звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргами на порушення положень Конвенції, зокрема у зв'язку з тривалим невиконанням ухвалених на їх користь рішень та відсутністю ефективних засобів юридичного захисту прав у національному законодавстві.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6(1), ст. 13 Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї у зв'язку із тривалим невиконанням рішень, ухвалених на користь заявників (Додаток 1), а також відсутністю ефективних засобів юридичного захисту, відхиливши решту скарг.

Суд зобов'язав Україну виплатити кожному із заявників, вказаних у Додатку 1, або їх правонаступникам упродовж трьох місяців з дати набуття цим рішенням статусу офіційного 2 тис. євро відшкодування матеріальної та моральної шкоди та судових витрат.

Суд визнав неприйнятними скарги заявників А. Булавко, А. Булавко, П. Пономарьова, М. Тютюценка, Г. Кулик, В. Гузовської, С. Акімової, В. Хворостяного та М. Рибинського.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Головування Греції в Європейському Союзі: пріоритети, напрями діяльності та перспективи²⁴

У рамках заходів Європарламенту, що відбулися 15 січня 2014 року, прем'єр-міністр Греції Антоніс Самарас (Antonis Samaras) оголосив пріоритетні напрями, на яких буде зосереджена робота ЄС у період головування цієї держави в ЄС. Зокрема, серед таких напрямів він зазначив підвищення темпів зростання економіки, збільшення кількості робочих місць, реформу банківської системи, формування нової міграційної політики. Крім того, особливу увагу буде приділено актуальним питанням гендерної рівності. При цьому А. Самарас зазначив, що необхідно якнайшвидше удосконалити законодавство ЄС у відповідних сферах.

Голова Європейської Комісії Жозе Мануель Баррозу (Jose Manuel Barroso) відзначив «сміливість та рішучість Греції», беручи до уваги те, що її головування почалося у скрутні часи, зумовлені глибокою економічною кризою. Крім того, він закликав усіх членів Європейського Парламенту зосередити свою діяльність на подоланні причин та наслідків цієї кризи. У своєму виступі Ж. Баррозу також зазначив необхідність зосередити діяльність ЄС на збільшенні кількості робочих місць шляхом збільшення інвестицій в економіку Союзу, а також на забезпеченні вільного пересування в межах ЄС.

Член Європарламенту від Франції Жозеф Даль (Joseph Daul) також підтримав прагнення Греції посилити наявні механізми боротьби з безробіттям, зазначивши при цьому, що основними пріоритетами у цій сфері має стати гармонізація законодавства держав-членів у соціальній та податковій сферах.

²⁴ Greek presidency of the EU: MEPs express concern over economic situation in Greece (15.01.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://gr2014.eu/sites/default/files/GR%20Presidency%20priorities%20Gender-%20_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140115STO32702/html/Greek-EU-presidency-MEPs-express-concern-over-economic-situation-in-Greece; Greek EU Presidency priorities on gender equality (22.01.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <a href=)

Деякі депутати висловлюють стурбованість із приводу головування Греції, зокрема депутат від Австрії Ханнес Свобода (Hannes Swoboda) вважає, що завдання, які стоять перед Грецією на період її головування, виконати майже неможливо; більше того, обрані для виконання цих завдань методи можуть зашкодити наявним здобуткам успішної соціальної політики ЄС. Депутати ЄП Гай Верховштадт (Guy Verhofstadt), Ребекка Хармс (Rebecca Harms), Мартін Келанан (Martin Callanan) та Габріель Циммер (Gabriele Zimmer) розкритикували політику Греції щодо врегулювання економічної кризи та підтримали думку про те, що сучасні економічні проблеми ЄС є наслідками невдалої політики Греції, а головування цієї країни – це шанс виправити свої помилки.

Серед пріоритетних напрямів роботи Європейського Парламенту пропонується зосередити увагу на деяких питаннях гендерної рівності, зокрема на підвищенні ролі жінок в економіці ЄС. У рамках цієї ініціативи Союз має удосконалити законодавство щодо захисту основних прав і свобод жінок, запобігання насиллю, спрямованому проти жінок, а також щодо забезпечення участі жінок у процесах прийняття рішень. У першому півріччі 2014 року в рамках роботи органів та установ ЄС планується розробити, зокрема, такі документи, як проект висновків «Жінки та економіка», проект директиви ЄС «Про гендерну рівність серед керівників компаній, представлених на фондовій біржі» та проект висновків про запобігання насиллю, спрямованому проти жінок.

Серед пріоритетів ЄС – розвиток законодавства щодо регулювання діяльності в мережі Інтернет: приклад Туреччини²⁵

Окремі аспекти діяльності в мережі Інтернет дедалі частіше обговорюються як у рамках інституцій Європейського Союзу, так і на рівні національних органів його держав-членів. Адже активізація і розширення масштабів цієї діяльності зумовлюють потребу в її законодавчому врегулюванні.

²⁵ EU urges Turkey to change Internet law (07.02.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euobserver.com/news/123045>

Зокрема, у лютому 2014 року Європейська Комісія висловила свою «стурбованість» щодо реформи законодавства про Інтернет, нещодавно запровадженої у Туреччині. Комісія зазначила, що останній турецький закон про Інтернет має бути переглянутий на предмет відповідності європейським стандартам правового регулювання у цій сфері.

Речник з питань розширення ЄС Петер Стано (Peter Stano) 6 лютого 2014 р. зазначив, що новації у турецькому законодавстві можуть призвести до суттєвих обмежень у сфері свободи діяльності в мережі Інтернет. Крім цього, він зазначив, що «громадяни Туреччини заслуговують на транспарентність та свободу інформації, а не на постійне обмеження своїх прав».

Новий турецький закон про Інтернет також привернув увагу голови Європарламенту Мартіна Шульца (Martin Schulz), який у свою чергу зауважив, що цей акт – крок назад у сфері забезпечення свободи засобів масової інформації.

Зокрема, у зазначеному законі передбачено надання можливості спеціалізованій урядовій установі Туреччини – *Telecommunications Communications Presidency* – блокувати доступ до Інтернет-ресурсів без рішення суду. Щоправда, такі повноваження вона матиме виключно щодо ресурсів, що порушують авторські права, інші права інтелектуальної власності або містять «неприйнятний» контент. Цей документ доповнює закон Туреччини 2007 року про обмеження доступу до мережі *YouTube*, прийняття якого призвело до закриття тисяч Інтернет-сайтів.

Слід зазначити, що Європейський суд у Страсбурзі постановив у 2012 році, що закон Туреччини про обмеження доступу до мережі *YouTube* порушує положення Європейської Конвенції про права людини.

У цьому контексті ОБСЄ зі свого боку попередила, що такі зміни у законодавстві Туреччини можуть вважатися непропорційними заходами, спрямованими проти свободи Інтернету та прав хостинг-провайдерів, а також можуть зашкодити інтересам незалежних журналістів унаслідок розкриття відомостей про їх джерела надходження інформації.

Під час обговорення питання нещодавніх змін до закону про Інтернет на засіданні парламенту Туреччини, опозиційний законотворець Хасан Орен (Hasan Oren) порівняв політику прем'єр-міністра Реджепа Таїпа Ердогана (Reser Tayyip Erdogan) з політикою Адольфа Гітлера.

Слід зазначити, що цей закон є останнім у серії заходів, спрямованих на протидію корупції. Дії Р. Ердогана щодо звільнення сотень співробітників поліції і прокурорів та політична підконтрольність суддів були розкритиковані державами ЄС. Більш того, у 2013 році Туреччина посіла одне з перших місць у рейтингу держав світу за кількістю ув'язнених журналістів.

Ці події набули особливої актуальності у світлі відновлення переговорів про майбутнє членство Туреччини у ЄС після тривалої перерви.

Представники ЄС не задоволені результатами референдуму щодо свободи пересування, який нещодавно відбувся у Швейцарії²⁶

Коментуючи підсумки референдуму у Швейцарії, в рамках якого більшість громадян проголосували за обмеження міграції, у тому числі й вільного пересування громадян ЄС, представник Європарламенту Р. Хармс зазначила, що навіть якщо б це рішення було прийнято з невеликою перевагою голосів, референдум мав би однозначно несприятливі наслідки для Швейцарії. На думку члена ЄП, зрозуміло, що це демократичне рішення має поважатися у Швейцарії, але також зрозуміло й інше: часткове застосування законодавства та основних принципів ЄС є неприпустимим. Європейська Комісія відстоюватиме саме таку позицію, і відтепер уряд Швейцарії має наполегливо працювати над пошуком компромісного рішення, яке б урахувало і гарантувало як невід'ємні права громадян Швейцарії, так і права громадян ЄС на вільне пересування, що є одним з основних компонентів єдиного

²⁶ Statement of the Hellenic Presidency of the Council of the EU on the results of the Swiss referendum (09.02.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pr.euractiv.com/node/103904>; Swiss free movement referendum – No quotas on the application of EU law (10.02.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gr2014.eu/news/press-releases/statement-hellenic-presidency-council-eu-results-swiss-referendum>

ринку. Проте, ЄС має також враховувати позицію громадян Швейцарії у майбутньому. У будь-якому випадку, на думку Р. Хармс, результати цього референдуму викликають певне занепокоєння щодо майбутнього співробітництва між ЄС та Швейцарією.

Речник з питань міграції та внутрішніх справ Юдіт Саргентіні (Judith Sargentini) додала також, що тривожним сигналом є результати голосування щодо встановлення квот на прийняття біженців та осіб, що потребують притулку; вони мають розглядатися в контексті запобігання зростанню таких настроїв у державах – членах ЄС. З усіх європейських країн Швейцарія, напевно, найбільш обізнана з положеннями Женевської конвенції та принципом неприпустимості примусового повернення біженців, що закріплений у цьому документі. При цьому Ю. Саргентіні висловила сподівання, що ЄС також буде захищати цей універсальний принцип і співпрацювати з швейцарським урядом у цій сфері.

Позиція Греції, що нині головує у ЄС, також відповідає офіційним заявам Брюсселя. Так, на офіційному сайті грецького головування зазначається, що введення квот на міграцію громадян ЄС не відповідає принципу вільного пересування осіб, закріпленому у двосторонньому договорі між Швейцарією та ЄС.

Вільне пересування осіб є основним принципом «європейського проекту» і одним з основних прав усіх громадян Швейцарії та громадян держав – членів ЄС, і це право необхідно підтримувати та розвивати. ЄС має дослідити наслідки цього референдуму і підготуватися до плідної співпраці з урядом Швейцарії у пошуку шляхів вирішення значної кількості проблем, що виникли у зв'язку з результатами цього референдуму.

Зі свого боку Греція, як головує у ЄС у першому півріччі 2014 року держава, зобов'язалася сприяти органам та установам ЄС, а також державам – членам Союзу у вирішенні цих проблем.

Інформаційно-аналітичний дайджест

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Січень – лютий 2014 р.

*За загальною редакцією О. В. Зайчука,
в.о. директора Інституту законодавства
Верховної Ради України,
академіка НАПрН України*

Випуск підготували:

Санченко А. Є., Горькавий С. С.,
Коптева О. О., Костишев О. М.

Відповідальний за випуск

Ворошилова І.В.

Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 2,20. Обл.-вид. арк. 2,87.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.